

Euwig schaak 113

COLOFON

Speellocatie:

Buurtcentrum "Het Ni-je Terphoes"
Noord Hollandstraat 4
7543 WB Enschede
tel: 053-477 3270

Speelavond:

Dinsdag 18.00-19.30 (jeugd), 19.40-24.00 (senioren)

Als je belangstelling hebt om bij ons te gaan schaken, dan kun je de eerste vier weken vrijblijvend met ons meespelen. Daarna kun je lid worden.

Contributie:

Senioren € 100 Junioren € 70 Aspiranten € 60 IBAN: NL48 RABO
0316 7162 19

Website:

www.sgmaxeuwe.nl

Redactie:

Wouter de Haas
Artikelen kunt u sturen naar: wdehaas85@gmail.com

INHOUD

VAN DE VOORZITTER	4
VAN DE REDACTIE	7
GROOTMEESTER WORDEN ...	8
SCHAAKCURIOSA EN EINDSPELSTUDIES	14
HET VERHAAL VAN 12. TC3	18
EEN BELGISCHE BEPROEVING	24
WVTTK	27

VAN DE VOORZITTER

Dick Voorintholt

Vanaf 2001 schrijf ik de stukjes onder de benaming “Van de voorzitter”. Dat heette in het begin “Van de Bestuurstafel”, maar omdat een tafel niet kan schrijven en een voorzitter wel, is dat veranderd.

Dit wordt mijn laatste stukje onder deze naam. In september geef ik de voorzittershamer met een goed gevoel aan mijn opvolger, Anne Veltman. Ik heb er het volste vertrouwen in dat hij de functie energiek en met zwier zijn eigen vorm zal gaan geven.

Afgelopen seizoen was niet bepaald het beste seizoen van SG Max Euwe. De teams 1, 2, 3 en 4 degradeerden allemaal! Een ware terugslag dus. We hadden best een moeilijk seizoen verwacht, maar zo desastreuus.... Nee.

Volgend jaar zullen we met team 1 uitkomen in de 2e klasse van de KNSB. Team 2 en team 3 spelen dan beide in de 3e klasse van de KNSB. De doelstelling is duidelijk lijkt mij: het eerste team terug naar de 1e klasse, het 2e team naar de 2e klasse en het 3e team in de 3e klasse. Daaronder spelen dan de teams in de SBO. Het zou mooi zijn als ook daar in elke klasse een team van SG Max Euwe zou spelen. Maar niet elk team wil op de zaterdag spelen! Zo is het 5e team dit jaar wel kam-

pioen geworden in de 1e klasse van de SBO. Dit team mag promoveren naar de promotieklasse, maar wil dit niet omdat men niet op zaterdag wil spelen.

Het seizoen 2001-2002, het jaar dat ik als voorzitter begon, telden we als vereniging 3 teams. Het eerste team speelde 3e klasse KNSB, het 2e team speelde 1e klasse SBO (net als ons 5e team afgelopen jaar. Werd ook kampioen en promoveerde wel) en het 3e team speelde in de 2e klasse SBO. Ik speelde toen in het 2e team en nu in het 5e team. Beide in de eerste klasse van de onderbond. Toen waren er ongeveer 15 spelers sterker dan ik, nu zijn het er ongeveer 40. Toch wel een bewijs dat de speelsterkte in onze club geweldig is toegenomen. (Over de mogelijkheid dat mijn speelsterkte dramatisch gedaald zou kunnen zijn, denk ik liever niet na)

Er is veel veranderd maar er is ook veel gelijk gebleven. We streven er naar een schaakclub te zijn waar je voor je plezier op een zo hoog mogelijk niveau kunt spelen.

Plezier in het spel en in de onderlinge omgang met elkaar staat voorop. We spelen niet met het mes op tafel en willen niet koste wat het kost winnen. We zijn liefhebbers van het spel, maar we willen het spelletje wel zo goed mogelijk spelen. Vandaar dat gewenste hoge niveau.

Als ik terugkijk zie ik een club, die zich steeds actief heeft opgesteld. Een club waarin veel mogelijk is. Een club die vernieuwend bezig was en is. Als ik denk aan onze speciale avonden met eigen ontwikkelde op schaak gebaseerde spellen, met een vaste training aan het begin van de clubavond, met een jaarlijkse barbecue (vroeger gecombineerd met een partij voetbal, maar helaas daar zijn we tegenwoordig te oud voor), met een eigen jeugdafdeling die tegen de stroom in steeds goed blijft func-

tioneren, met etentjes na afloop van de wedstrijden en lunches vooraf, met trainingen al dan niet via internet, met... nog heel veel meer. Als ik daarop terugkijk dan voel ik me trots dat ik van die club voorzitter heb mogen zijn.

Ik voel me ook trots dat we samen de fusie tussen Dr. Max Euwe en ESGOO op een manier hebben vorm gegeven dat alle betrokkenen zich er content bij hebben bevonden. Samen zijn we gekomen tot de huidige trotse club SG Max Euwe.

Ik heb dit werk met plezier gedaan, vooral omdat ik omringd werd met enthousiaste jongere collega bestuursleden, die het werk voor hun rekening namen. Voor mij was dat heel ontspannen. Een beetje volgen, een beetje bijsturen en de ploeg deed het voortreffelijk. Collega bestuursleden, mijn hartelijk dank daarvoor. Ik zal de bestuursvergaderingen bij mij thuis vast nog wel eens missen: we hebben veel gepraat, veel geluisterd maar ook veel door elkaar heen gepraat, waarbij enige correctie wel noodzakelijk was. Maar altijd in een plezierige humoristische sfeer. Niet altijd even zakelijk maar wel altijd prettig om te doen,

Ik wens de club SG Max Euwe een hele goede toekomst toe, te beginnen dit jaar met promotie van de eerste twee teams. Maar vooral met het behouden van de plezierige informele sfeer die het schaken bij onze club extra aantrekkelijk maakt

Ik wens Anne alle energie en wijsheid toe om de club samen met de rest van het bestuur verder op de gewenste koers te houden.

Zelf zal ik nu met vakantie gaan zonder het schuldgevoel dat ik toch een ALV van SG Max Euwe zou moeten voorzitten. Het is goed geweest. Het ga ons allen goed.

VAN DE REDACTIE

Wouter de Haas

Dit is alweer de 113e Eeuwige Schaak. Volgens mij de 13e waarvan ik in de redactie zit. Als dat maar goed gaat... Het is altijd even afwachten hoeveel kopij er binnen gaat komen, maar in deze editie kunnen we zeker niet ontevreden zijn.

Wat hebben we voor u in de aanbieding?

Ten eerste een artikel van Joop Mengels over wat er voor nodig is om een grootmeester te worden. Het verklaart ook meteen waarom ik er geen ben, en dus ook niet zal worden (?).

Maar ook schaaktechnisch gezien is het weer genieten. De stukken van Luc Compagnie over de zet Toren naar c3, en Rob Bertholee over eindspelstudies zijn zeker de moeite waard om te lezen.

Last but not least, een stuk over de avonturen van de jaarlijkse Max Euwe Gent vakantie.

Als redacteur ben je natuurlijk een beetje bevoorrecht dat je al de artikelen al eerder mag lezen. Ik kan daarom met zekerheid zeggen dat ik me erg heb vermaakt bij het in elkaar zetten van dit clubblad. Op naar 114!

GROOTMEESTER WORDEN ...

Joop Mengels

Een paar weken geleden werd de documentaire ‘De stelling Van Foreest’ uitgezonden. Ik was benieuwd hoe het mogelijk is dat uit één gezin twee nog jeugdige, maar toch zeer sterke schakers voortkomen: Jordan (geboren 1999, rating > 2600) en Lucas (geboren 2001, rating > 2470). Ik wist toen nog niet dat het gezin Van Foreest naast de beide ouders zes kinderen telt en dat deze zich allemaal pijlsnel als schaker ontwikkelen of, vooralsnog, lijken te ontwikkelen. De jongste, Machteld, heeft als negenjarige al een rating van meer dan 1820.

Het gezin Van Foreest is geen doorsnee gezin. Uit de documentaire blijkt niet dat de ouders een specifieke levensopvatting hebben, maar de gezinsomvang is in onze tijd opmerkelijk en dat geldt ook voor het geven van thuisonderwijs. Dat laatste lijkt overigens niet principieel, want de kinderen mógen wel naar school als ze dat willen, maar vader Nicky legt uit dat de school nieuwsgierigheid onvoldoende stimuleert en dat het leerrendement laag is. De ouders creëren thuis een enigszins ‘academische’ sfeer waarin hard en systematisch werken en vooral veel schaken het dagmenu bepalen. Schaken is de klok rond een vanzelfsprekendheid en de kinderen worden daarbij op een positieve wijze gesti-

muleerd en ondersteund en ze blijken zeer ambitieus. Over Machteld staat in het Talentboek Sport dat ze de beste speelster van de wereld wil worden en daarvoor traint ze gemiddeld 30 uur per week. Voor zover de documentaire daar inzicht in geeft lijken de kinderen op te groeien tot heel zelfstandige en vooral ook sympathieke en sociale mensen, die (naar eigen zeggen) geenszins onder hun situatie gebukt gaan. Alle reden om met belangstelling naar hun opvoeding en verdere ontwikkeling te kijken en op het eerste gezicht niets om je op voorhand zorgen over te maken. Dat neemt niet weg dat columnist Han Lips in het Parool n.a.v. de documentaire stelt: “Beklemmend: deze kinderen worden gedrild tot grootmeester”. Het kan niet anders dan dat de vraag opkomt wat op weg naar het grootmeesterschap (voorlopig Jorden) het resultaat is van deze opvoeding en hun verdere sociale omstandigheden en wat de kinderen ‘genetisch’ (aangeboren) hebben meegekregen. Vader en moeder zijn weliswaar (zeer) hoog opgeleide en waarschijnlijk navenant intelligente mensen met specifieke pedagogische ideeën, maar geen sterke schakers. Deze tref je in de familiehistorie overigens wel aan.

Je kunt eigenlijk niet anders dan met een schuin oog kijken naar Laszlo en Klara Polgar en hun dochters.

Laszlo Polgar had een samenhangende en uitgewerkte pedagogische idee. Hij ging er van uit dat een ‘genie’ (iemand die op een bepaald leefgebied extreem hoog presteert) niet als zodanig wordt geboren, maar daartoe wordt opgevoed en getraind. Hij ging deze uitdaging aan met zijn kinderen en stelde dat het om het even was of hij ze tot de absolute top zou moeten brengen als bijvoorbeeld violist of wiskundige of schaker (en vul verder maar in). Het werd schaken, onder meer omdat de resultaten daarvan goed meetbaar en objectiveerbaar zijn. Hij baseerde zijn uitgangspunten onder andere op de biografie van meer dan 400 buitengewoon presterende mensen en concludeerde dat zij allemaal vanaf zeer jeugdige leeftijd hard, toegewijd en systematisch aan 9

het realiseren van hun doelen werkten. Daarbij moeten (gezonde) kinderen dan wel al vanaf 3 of 4 jaar oud adequaat ondersteund en getraind worden.

De drie zusjes gingen niet naar school. Het dagprogramma startte al in de vroege ochtend, zo rond een uur of zes. Na enkele uren sport (o.a. tafeltennis) werden tussen 10 en 13 uur of daaromtrent onder leiding van vader Laszlo en moeder Klara de 'schoolvakken' gedaan (rekenen, taal, enz.). Vanaf ongeveer 14 uur werd begonnen met de schaaktraining, waarbij ook sterke schaakprofessionals werden ingezet. Die training duurde tot een heel eind in de avond, dag na dag, week na week, enz.

Laszlo en Klara Polgar wilden niet alleen aantonen dat door deze specifieke aanpak het allerhoogste niveau binnen een specifiek domein bereikt kan worden, maar ook dat het geen verschil maakt of het een jongen of een meisje betreft. Ze hadden dus niet alleen een pedagogisch, maar ook een uitgesproken emancipatoir inzicht en doel!

Het resultaat is bekend. Judit behoorde op 16-jarige leeftijd tot de absolute top bij de mannen, in een discipline die tot dat moment niet alleen werd gedomineerd door mannen, maar waaruit vrouwen ook actief geweerd werden.

Samengevat stellen de Polgars: (1) een mens wordt geboren als een onbeschreven blad en kan zich in elke richting ontwikkelen tot een

excellent niveau, (2) in beperkte mate speelt aanleg een rol, maar de opvoeding en training vanaf jonge leeftijd zijn bepalend, en (3) er kan (hoeft, moet, mag) geen onderscheid gemaakt worden tussen jongens en meisjes.

Je kunt vanuit verschillende perspectieven naar de ‘methode’ Polgar kijken en dat geldt eveneens voor de wat minder uitgesproken opvatting en werkwijze van Van Foreest.

(A) Pedagogisch. Is zo’n opvoeding wel verantwoord? Onthoud je de kinderen geen essentiële dingen, zoals contacten met klasgenoten? Dwing je ze niet teveel in een keurslijf dat wellicht op latere leeftijd tot problemen leidt? Ontneem je de kinderen niet een zorgeloze kindertijd? Er zijn legio vragen te stellen, die in veel gevallen overigens een normatieve lading hebben. Beoordelen we de (enigszins vergelijkbare) opvoeding van de tenniszusjes Williams even kritisch al die van de schaakzusjes Polgar? De Polgarzusjes hebben hun opvoeding overigens, zoals ze in recente interviews zeggen, als plezierig en verrijkend ervaren en leiden momenteel alle drie ‘normale’ sociale levens.

(B) Het nature/nurture-debat. Wat kunnen we beschouwen als aangeboren en wat is het resultaat van opvoeding en allerlei omstandigheden en gebeurtenissen in de kinderjaren en later? Word je geboren met specifieke kwaliteiten, of is excellent presteren vooral het resultaat van wat je in het leven tegenkomt, opvoeding en training? Polgar gaat uit van het laatste, maar Judit bleek al op vijfjarige leeftijd complexe schaakproblemen op te kunnen lossen, terwijl toen haar specifieke training nauwelijks begonnen was. Het lijkt toch alsof ze zeer getalenteerd was ...

(C) Wat bedoelen we met talent en hoe verhoudt zich dat tot factoren als intelligentie, doorzettingsvermogen, gepassioneerdheid, geheugen,

creativiteit, fantasie, verbeeldingskracht, intuïtie, enzovoorts? Wat is bij schaken de betekenis van intelligentie? Uit onderzoek blijkt dat er een zekere samenhang is tussen (top)schaken en intelligentie, maar het is nog onduidelijk wat daarbij tot wat leidt. Nogal wat grootmeesters

blijken overigens een niet meer dan behoorlijk goede, maar niet buitensporig hoge intelligentie te hebben. Daar staat tegenover dat er ook schakers zijn die zeer begaafd (of hoogbegaafd of partieel begaafd) zijn en die je met recht wonderkinden kunt noemen.

(D) Is er een verschil tussen mannen en vrouwen? Gelijkwaardigheid is (in onze cultuur) uitgangspunt, maar er is op sommige leefgebieden wel een verschil (ongelijkheid), bijvoorbeeld fysiek. Is dat verschil ook aan de orde bij schaken? Denk aan het vaak genoemde verschil in ruimtelijk inzicht. Maar daar kan weer een verschil in bijvoorbeeld creativiteit tegenover staan. Hoe dan ook, tot op heden is Judit Polgar de enige vrouw die bij de absolute wereldtop meespeelde. Kasparov over Judit Polgar: “... she has a fantastic chess talent, but she is, after all, a woman ... it all comes down to the imperfections of the feminine psyche ...” Later heeft hij dat standpunt (na een verliespartij tegen Judit!) teruggenomen. Vrouwen hebben de laatste jaren overigens op grote schaal enkele klassieke mannenbolwerken geslecht; zie onder meer het domein van de geneeskunde.

Het lijkt in ieder geval (nog) niet echt duidelijk te zijn wat iemand tot een topschaker maakt en welke variabelen daarbij in welke mate en in welke samenhang een rol spelen. Uit onderzoek blijkt wel dat kinderen die schaken op school beter presteren als het gaat om vaardigheden als logisch denken, problemen oplossen, rekenen, ruimtelijk inzicht en

concentratievermogen. Ander onderzoek toont aan dat schaken bij kinderen een positief effect heeft op de ontwikkeling van de hersenen en op het behoud van de conditie van de hersenen. Ook worden positieve effecten genoemd waar het gaat om sociaal gedrag en doorzettingsvermogen.

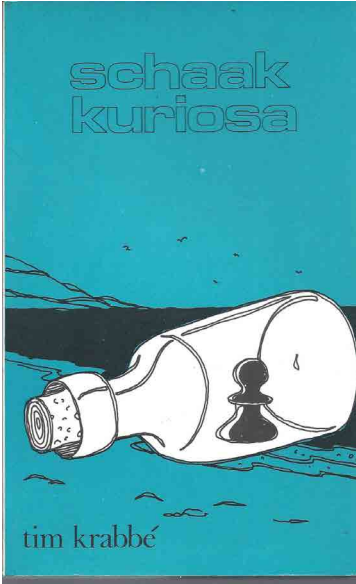
Schaakniveau blijkt vooral het resultaat te zijn van langdurige intensieve training, zegt Karel van Delft in één van zijn zeer lezenswaardige artikelen. Het spreekt voor zich dat de uitgangssituatie (hoe slim en gemotiveerd enzovoorts ben je, wat is je instapniveau?), de kwaliteit van de training en waarschijnlijk ook de startleeftijd daarbij een belangrijke rol spelen.

In een artikel (J/M Ouders) las ik een mooie opsomming van factoren die bepalen of een kind succesvol wordt, op welk gebied dan ook (dus niet alleen schaken). Ik noem de punten op zonder commentaar, maar in de ‘verhalen’ van Van Foreest en Polgar spelen ze vrijwel allemaal een rol. Het draait om: (1) Talent, (2) Oefening, (3) Volharding, (4) Doelgerichtheid, (5) Passie, (6) (creatieve en praktische) Intelligentie, (7) Juiste persoonlijkheid, (8) Geluk (denk aan levensomstandigheden) en (9) De juiste ouders.

Over de hierboven genoemde thema's A t/m D zijn boekenkasten vol geschreven. De waarheid ligt zeker niet altijd in het midden, maar toch vallen op basis van onderzoek de volgende stellingen te verdedigen ... (I) met een ‘strengere’ en gerichte opvoeding valt pedagogische winst te behalen, maar er zijn ook risico's aan verbonden; (II) uit (kunnen) groeien tot goede schaker is het gevolg van zowel aanleg (nature) als opvoeding en training (nurture); (III) mannen en vrouwen kunnen over het algemeen vergelijkbaar ‘mentaal’ presteren, maar er zijn ook verschillen als gevolg van onder meer culturele en sociale factoren.

SCHAAKCURIOSA EN EINDSPELSTUDIES

Rob Bertholee

In mijn jonge jaren heb ik het boek “Schaak-kuriosa” van Tim Krabbé met erg veel plezier gelezen. Met eindspelstudies had ik al kennis mogen maken in de gelijknamige rubriek in het bondsorgaan van de KNSB “Schakend Nederland” van mijn clubgenoot Freek Spinhoven, maar met het boek van Tim ging er een hele nieuwe wereld voor me open. Ik kan het iedereen van harte aanbevelen.

Een voorbeeld van een recent curiosum uit de toernooipraktijk van onze club:

Rob Bertholee - Jan Boer, Max Euwe Pinkstersnelschaak, Enschede 05/06/2017

1. e4 c5 2. Nf3 Nc6 3. d4 cxd4 4. Nxd4 Nf6 5.

Nc3 e6 6. Ndb5 Bb4 7. a3 Bxc3+ 8. Nxc3 O-O 9. Qd6 Qe7 10. Bf4

h6 11. O-O-O g5 12. Qxe7 Nxe7

13. Bd6 Re8 14. Nb5 Nxe4 15.

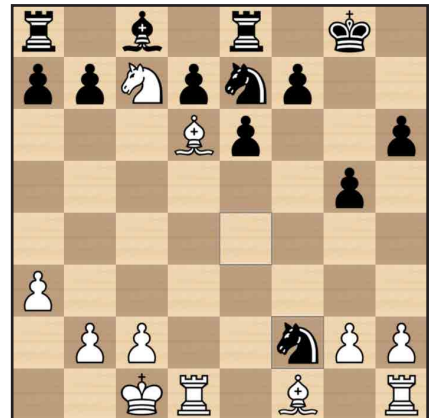
Nc7 Nxf2 (diagram) 16. Nxa8

Nxh1 17. Nc7 Nf2 18. Nxe8

Nxd1 19. Bxe7 Ne3 20. Nd6

Nxf1 21. Nxc8 Nxh2 22. Nxa7

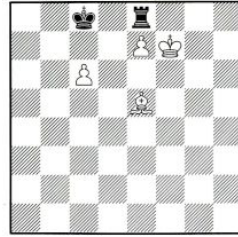
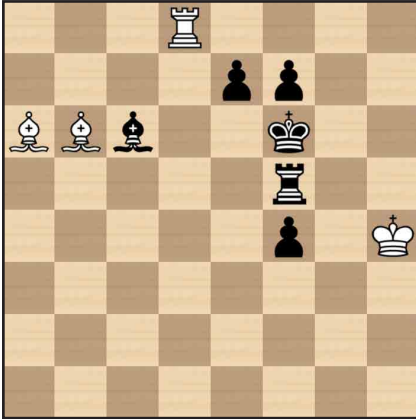
en later 1-0

Helaas zijn in de nieuwe Schaak-magazine eindspelstudies niet meer zo regelmatig te zien. Eens hoorde ik iemand zeggen, dat hij eindelijk de ware vorhad gevonden om te genieten van het spel. Een grote hoeveelheid eindspelstudies

kan men krijgen van het gespecialiseerde tijdschrift “EG.” Alleen al de

voorpagina ervan vind ik de paar tientjes per jaar meer dan de moeite waard!

WHITE TO PLAY AND WIN

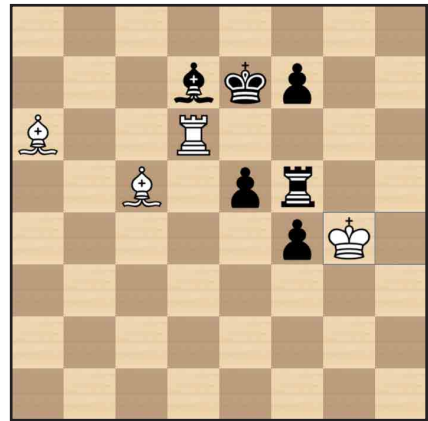
Een voorbeeld uit de EG van October 2015: Wit speelt en wint.

1. Ld4+ e5 2. Td6+ Ke7 (2... Kg7 3. Ld3 Tf6 4. Lxe5 wint) 3. Lc5

Ld7! (3... Le8 4. Lc8 wint) 4.Kg4!! Die

zet zou je zelf niet zo snel doen, want heeft zwart niet een hinderlijk aftrekschaak met **4... Tf6+?**

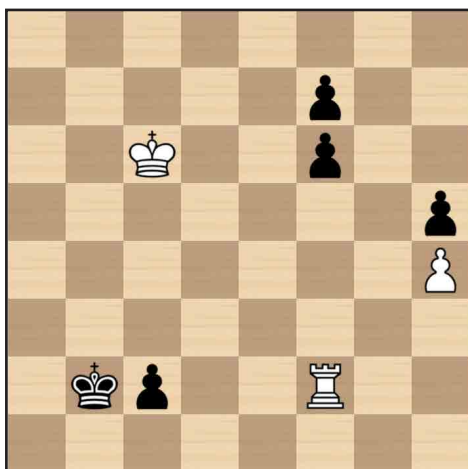
Dit is dus het plaatje op de ‘cover’ van het gepast sober vormgegeven blad met de grootst mogelijke inhoudelijke schoonheid, die er maar bestaat in het schaakspel. Het witte ‘tussenschaakje’ en het vervolg met de ‘coupe de grace’ mag je zelf vinden.

Een moderne eindspelstudie kun je proberen zelf op te lossen, maar gewoon naspelen is ook erg leuk en minder tijdrovend. Het gaat namelijk

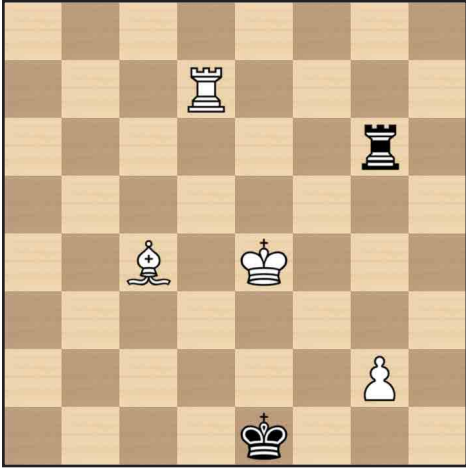
meer om de kunst, dan om de puzzel. Het woord “studie” komt dan ook van het Franse “etude” dat we kennen uit bijvoorbeeld de muziek. Oorspronkelijk is het bedoeld om een bepaald thema zo goed mogelijk uit te drukken. Er bestaan wel oplos-toernooien en compositie-toernooien. Bovenstaande studie werd gemaakt door Nederlands beste componist ooit Jan Marwitz, waarmee hij een derde prijs won in het toernooi van de Schakend Nederland in 1976. Op dit moment is Jan Timman de beste componist van eindspelstudies in Nederland. Overigens komt de meerderheid van de min of meer elementaire wendingen in de Stappenmethode uit een studie!

Nog twee voorbeelden van ‘covers’ die ik graag nog een keer wil bespreken op een trainingsavond:

Wit speelt en maakt remise

Wit speelt en wint

Beide stellingen hebben een bepaalde ‘verre verwantschap’ met de stelling van Saavedra, de meest beroemde eindspelstudie, die op een toevallige manier ontstaan is uit nabesprekingen van een partij.

Veel plezier toegewenst met de eindspelstudies!

HET VERHAAL VAN 12. TC3

Luc Compagnie

Ik ben een liefhebber van schaakboeken. Ooit heb ik ze verzameld, tot

iemand mij op mijn verjaardag een leerboek voor beginners gaf, in de veronderstelling dat ik als verzamelaar wel alles zou willen hebben. Bovendien begon ik me af te vragen wat voor nut het heeft om veel boeken te hebben waar je nauwelijks in hebt gekeken. Als dat gebeurt ben je geen verzamelaar meer. Dan ben je alleen nog maar een schaker met een wand vol boeken.

Maar het lezen van de boeken met een schaakbord erbij blijft een geweldige ontspanning. Als je bereid bent om de voorspelbare humor van voorbijgangers te verdragen (“Ku’jt winn’n?”) is het zelfs een leuk tijdverdrijf in het bos of aan het strand. Jammer dat veel jonge gasten geen boeken meer gebruiken. Ik kwam zelfs enkele jongeren tegen die “De Koning” van Hein Donner niet kennen. Het is maar goed dat Hein niet meer leeft, anders zou hij een geestige straf voor deze lieden hebben bedacht. Maar ja, dat zouden ze dan toch niet lezen, dus laat maar.

Onlangs gebeurde er iets wat me niet vaak overkomt. In drie boeken die ik achtereenvolgens las kwam dezelfde partij naar voren. Ieder boek gaf weer zijn eigen licht op de partij. En zoiets vind ik nou leuk.

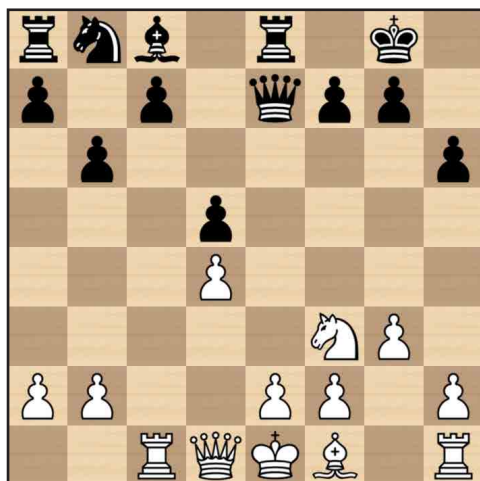
Het gaat om een partij tussen Yasser Seirawan (voor de jongeren: een zeer getalenteerde Amerikaanse grootmeester, inmiddels meer gericht op publiceren en commentaar geven. Hij is getrouwd

met Yvette Nagel, dochter van de bekende Jan, en deze Yvette heeft van mij eens een schandalige partij gewonnen omdat ze niet opgaf met een vol stuk achter en ik saggerijng doorspeelde en toen nog blunderde en verloor en daarna kon ze zeggen dat het maar goed was dat ze niet had opgegeven.... Afijn, het is wel weer goed gekomen, na twee dagen heb ik haar weer gegroet) en Anatoly Karpov (voor de jongeren: hij was ooit de sterkste speler, wereldkampioen voordat Gary Kasparov – ja, dat ga ik niet meer uitleggen wie dat was, zoek het maar op – op de troon klom. Gelukkig heb ik nooit van een van zijn vrouwen verloren).

Ik zal over de drie boeken ook wat zeggen, zodat de lezer misschien iets van zijn gading erbij vindt.

Het begon met “The complete manual of positional chess”. Een boek met een pretentieuze titel, een tikje overdreven, maar wel een erg goed boek. De subtitel is “The Russian Chess School 2.0”. Het behandelt de belangrijke thema’s in de opening en in het middenspel en geeft na ieder hoofdstuk ook nog “Additional material” oftewel partijen die niet in het boek worden behandeld maar die je voor hetzelfde thema ook zou kunnen naspelen. Ja, dan is een computer toch wel handig. Erg goed vind ik bijvoorbeeld dat de schrijvers, Konstantin Sakaev en Konstantin Landa, moderne voorbeelden gebruiken. Vaak worden bij zulke boeken de partijen van Aljechin en Capablanca overgeschreven uit oudere leerboeken, maar hier dus niet. Dit gezegd hebbend: het is wel een beknopt boek, ondanks de 320 pagina’s. Erg geschikt voor trainers op zoek naar materiaal, maar voor de gemiddelde clubschaker staat er net te weinig toelichting in.

Op bladzijde 22 staat de partij tussen Seirawan en Karpov. Hij is gespeeld in Hamburg 1982.

1.Pf3 Pf6 2.c4 e6 3.Pc3 d5 4.d4 Le7 5.Lg5 h6 6.Lh4 0-0 7.Tc1 b6 8.cxd5 Pxd5 9.Pxd5 exd5 10.Lxe7 Dxe7 11.g3 Te8 Wit heeft nu een originele zet. Hij 'lift' zijn toren naar de derde rij, zodat die horizontaal actief kan worden. Een goed idee, tenminste in het algemeen.

12.Tc3 Pa6 13.Da4 b5 Een origineel pionoffer van Karpov dat gebruik maakt van de achterstand in ontwikkeling van Wit. Wit werd geveegd na **14.Da5 De4 15.Kd2 Te6 16.b3 b4 17.Te3 Db1 18.Txe6 Db2+ 19.Kd1 Lxe6 20.Dxa6 Da1+ 21.Kd2 Dc3+ 22.Kd1 Lf5 23.Pe1 Tb8 24.Dxa7 Tb6 25.e3 Tc6 26.Lc4 Da1+ 27.Ke2 Db2+ 28.Kd1 dxc4 29.Da8+ Kh7 30.Dxc6 c3 0-1**

Het geeft niet dat niet meteen alles duidelijk is, het naspelen van deze partij is een plezier op zich. Maar toen kwamen bij mij toch de kriebels. Dat begon al bij de 11e zet. In plaats van **11.g3** moet wit volgens het boek 11...e3 spelen. Want na g2-g3 wordt e2 zwak. Vandaar ook dat na 11...Tc8 de zet 12.Lg2 onplezierig wordt beantwoord met 12...La6 en wit heeft moeite om tot de rokade te komen.

“Is dat zo?” dacht ik. Heb je niet **13.Pe5?** Het paard kan desnoods terug naar d3. Er is volgens mij niet veel aan de hand.

Nou denk ik wel vaker wat en meestal helpt mijn engine me snel uit de droom, maar hier niet. Stockfish was het helemaal met me eens en vond zelfs dat wit ietsje beter staat. En toen ik wat verder keek bleken er diverse partijen met deze zet te bestaan waarin Wit prima presteerde. Maar er viel me nog wat op. Bij de partijen die in de Big Database staan (voor de ouderen: je hebt op de computer allerlei programma's die stellingen kunnen analyseren en er zijn ook enorme verzamelingen partijen) zag ik nog een partij Seirawan-Karpov, enkele maanden daarvoor gespeeld. En die partij was gewonnen door Seirawan!

Ook zag ik dat de partij uit Hamburg een rapidpartij was. Seirawan was dus zo dom geweest dezelfde variant te spelen tegen Karpov. Maar die had ongetwijfeld zijn antwoord allang voorbereid.

Hoe ging die andere partij (geen rapid), gespeeld in London, 1982?
**1.Pf3 Pf6 2.c4 e6 3.Pc3 d5 4.d4 Le7 5.Lg5 h6 6.Lh4 0-0 7.Tc1
b6 8.cxd5 Pxd5 9.Pxd5 exd5 10.Lxe7 Dxe7 11.g3 Te8 12.Tc3
Pa6 13.Da4.** Tot zover voor ons alles bekend. Nu maakte Karpov een megafout: **13... c5?? 14.Te3 Le6 15.Dxa6 cxd4 16.Tb3 Lf5 17.Lg2
Lc2 18.Pxd4 Lxb3 19.Pxb3 Tac8 20.Lf3 Tc2 21.0-0 Txb2 22.Td1
Td8 23.Pd4 Td7 24.Pc6 De8 25.Pxa7 Tc7 26.a4 Da8 27.Txd5 Dxa7
28.Td8+ Kh7 29.Dd3+ f5 30.Dxf5+ g6 31.De6 1-0**

Persoonlijk vind ik het jammer dat deze info niet in het boek gegeven wordt. Dat maakt het toch veel boeiender?

En er viel nog iets op. Er zijn met de zet **12.Tc3** precies drie partijen bekend: de al ons bekende twee en een partij tussen Seirawan en Efim

Geller (jongeren: zoek hem op, een voormalig topschaker). In die partij, ongetwijfeld door Geller goed voorbereid, bleek dat wit niet voldoende voordeel heeft om te winnen na het pionoffer 12...c5 13.dxc5 bxc5 14.Dxd5 Lb7.

Voor de geïnteresseerden ook maar deze partij, gespeeld in Linares, 1983

1.c4 e6 2.Pc3 d5 3.d4 Le7 4.Pf3 Pf6 5.Lg5 h6 6.Lh4 0-0 7.Tc1 b6 8.cxd5 Pxd5 9.Pxd5 exd5 10.Lxe7 Dxe7 11.g3 Te8 (met verwisseling van zetten hebben we onze stelling bereikt) **12.Tc3 c5 13.dxc5 bxc5 14.Dxd5 Lb7 15.Dd2 Pc6 16.Te3 Df8 17.Lg2 Tad8 18.Txe8 Dxe8 19.De3 Pd4 20.Dxe8+ Txe8 21.Kd1 Td8 22.Pe1 Lxg2 23.Pxg2 Tb8 24.Kc1 Pxe2+ 25.Kc2 Pd4+ 26.Kb1 Kf8 27.Tc1 Pe6 28.Tc3 Td8 29.Kc1 Ke7 30.Pe3 Td7 31.h4 h5 32.Pc4 Td4 33.Pd2 Ta4 34.a3 Td4 35.Tb3 Td7 36.Tb5 Kd6 37.Tb8 Kd5 38.Kc2 g6 39.Te8 Pd4+ 40.Kc3 Pb5+ 41.Kc2 Pd6 42.Te1 Tb7 43.b3 Pf5 44.Kc3 Te7 45.Txe7 Pxe7 46.Kd3 Pf5 47.Pe4 a6 48.Pc3+ Kc6 49.Ke4 f6 50.Kd3 Pd4 51.Pe4 Pxb3 52.Pxf6 Pd4 53.Ph7 Pe6 54.Kc4 Kd6 55.Pg5 Pd4 56.Pe4+ Kc6 57.Pxc5 Pb5 58.Pd3 Pxa3+ 59.Kb4 Pb1 60.Pe5+ Kd6 61.Pxg6 Pd2 62.Pf4 Pe4 63.Pxh5 Pxf2 64.Ka5 Ke5 65.Kxa6 Kf5 66.Kb6 Pe4 67.Kc6 Kg4 68.Kd5 Pxg3 69.Pxg3 Kxh4 $\frac{1}{2}-\frac{1}{2}$**

Seirawan is dus de enige speler die de zet **12.Tc3** heeft gespeeld. Blijkbaar zagen andere schakers er niets in.

En toen kwam er een boek uit van Ivan Sokolov "Chess Middlegames Strategies". De boeken van Sokolov kan ik blind aanbevelen. Een zeer sterke grootmeester die de kunst verstaat om op een heldere manier strategische stellingen uit te leggen. Ik denk dat ook de gemiddelde clubschaker die wat moeite wil doen veel van hem kan leren.

In zijn boek kwam ik tot mijn verrassing de partij tussen Seirawan en Karpov weer tegen. Onder het thema “Unusual Rook Lifts”. Het is zelfs de eerste partij uit het boek. Hij geeft wél uitvoerige uitleg, ook over de andere gespeelde partijen. Van 12.Lg2 (dus in plaats van 12.Tc3) zegt hij “12.Lg2 is a common move here, seen in many top games.”. Boeiend van dit boek is dat alle partijen worden voorzien van korte, maar zeer krachtige analyses. Ook de rapidpartij (onze eerste) wordt door hem grondig bekeken en hij komt tot de conclusie dat 16.Te3! (in plaats van 16.b3?) tot voordeel voor Wit zou hebben geleid; zwart had met 15....Db1 gelijkspel kunnen krijgen. Ik zou zeggen: koop het boek en met deze variant zul je daarna vele tegenstanders vloeren. Wie weet dit allemaal nog?

Toen kocht ik een al wat ouder boek: “Chess Duels” van Yasser Seirawan himself. Hij is een goed schrijver die ook vele goede boeken heeft geschreven. In dit boek beschrijft hij al zijn partijen tegen wereldkampioenen, met een menigte anekdotes en herinneringen erbij. De partijen zijn toegankelijk geanalyseerd. Ik smul van zulke boeken. Uiteraard staan de partijen tegen Karpov ook in dit boek. En daar leerde ik toch nog wat nieuws: de zet 12.Tc3 is geen idee van Seirawan zelf, zoals Sakaev en Landa denken, maar een zet van Kortchnoi. Ik huiver bij de gedachte dat er schakers zouden kunnen zijn die nog nooit van Victor Kortchnoi hebben gehoord. Dat ik dat durf te denken. Het zal toch zeker beledigend zijn voor iedere lezer, jong of oud, wanneer ik over hem nog meer zou moeten vertellen? De bekende Victor Kortchnoi dus had de zet voorbereid voor zijn WK match tegen Karpov. Helaas heeft hij in die match de stelling nooit op het bord gekregen. Maar omdat Seirawan indertijd zijn secondant was kon die dus het nieuwtje van zijn baas gebruiken om rivaal Karpov later toch nog pijn te doen.

En dat is dus het verhaal van **12.Tc3**.

EEN BELGISCHE BEPROEVING

Daniël & Jessica & Wouter

Elk jaar gaan we met een groep schakers (en soms ook niet-schakers) naar Gent. Daar is namelijk het leukste toernooi van de zomer. Het is een goede combinatie van schaken en feesten. Er worden altijd de leukste avonturen beleefd, die wij natuurlijk graag met jullie delen. Hieronder staan een aantal indrukken van Gent. Mocht je na het lezen de indruk hebben dat je iets gemist hebt door niet mee te gaan ... dan klopt dat! Maar niet getreurd, volgend jaar is het toernooi weer.

De Eastman open is het eerste klassieke schaaktoernooi geweest waar ik aan meegedaan heb. Zaterdag ochtend toen de vogels nog niet eens floten stapte ik in mijn knalrode clio om van Groningen naar Gent te

tuoren. Eenmaal aangekomen was het direct op de fiets stappen richting de toernooi locatie. Omdat ik nog niet gelunched had ging een broodje er wel in. Dit was mijn eerste aanvaring met de Martino. Details zal ik aan Jasper over laten, maar broodjes maken kunnen die belgen wel. (red. Een broodje Martino is een flink stuk stokbrood belegd met filet americain, pili pili, tabasco, cayennepeper, augurken, zout, ketchup, worcestersaus en ui. Geen mosterd dus, geen sla en geen ansjovis. Uiteraard eet iedereen zijn broodje zoals hij dat wil) Na de eerste partij verdient verloren te hebben moest ik nog even beseffen dat het toernooi begonnen was. Deze week stond voor mij in het thema van de Gentse feesten. Het schaken ging niet fantastisch dus dan moet er maar van de stad en feesten genoten worden. De vele podia en bandjes waren heel leuk om te aanschouwen. Samen met de gemoedelijke sfeer heb ik deze week als zeer geslaagd mogen bestempelen. Zeker voor herhaling vatbaar en leuke week die ik nog winnend heb kunnen afsluiten.

Vanwege mijn (prille) zwangerschap was Gent dit jaar voor mij helaas alcoholvrij. Dus geen witte Hoegies (red. Hoegies is een afkorting van Hoegaarden biertjes. Hoewel dat de naam doet vermoeden dat het hier om kleine hoeveelheden gaat, is dit verre van waar), of jenever van het Dreupelkot, of nouja, alleen om verlekkerd naar te kijken. Om deze pijn wat te drukken bestelde ik een alcoholvrij biertje... Maar zo normaal als dat is in Nederland, zo onvindbaar is deze in Gent. Ik probeerde het elke avond in elk restaurant en stond ineens raar te kijken toen de laatste avond ik er ineens toch een gescoord had!

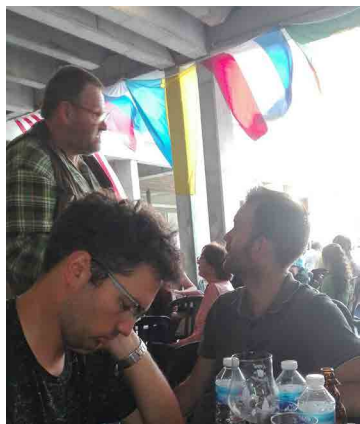

In Gent weet je nooit wat je gaat meemaken. Je loopt door de stad en komt de raarste dingen tegen. Een ska-band bijvoorbeeld, die met een man of tien zomaar op straat op hoog niveau speelde en menigeen uit onze groep hard uit z'n dak kreeg dan ik ooit eerder had meegemaakt. En we belandden eens in een historisch uitgegraven pand waarin vier volwassen mannen Belgenhumor (red. Wat-is-de-slechtste-manier-om-uw-poep-af-te-vegen?-humor) ten tonele brachten op onvergetelijke wijze.

Oja en tussendoor werd er ook door mij nog af en toe geschaakt. De eerste drie had ik waardeloos verloren. Tijd voor compensatie: er volgden nog drie remises en drie winsten waardoor ik met de middelmatigste score uiteindelijk toch nog beste vrouw werd.

's Ochtends, moegezwommen uit het meer, zitten we op een bankje naast het zojuist uitgeklimmen meer een broodje Martino te eten. Komt er een vrouw naar ons toe. Recht naar ons toe gestapt. Het is duidelijk een vrouw met een missie. Ze vraagt waar we vandaan komen,

en of we wel eens aan sport doen. Dat treft! We zijn juist helemaal uit Nederland voor een sporttoernooi hier naar toe gekomen! Het is even stil. Het antwoord lijkt haar niet te interesseren; ze gaat verder met haar verhaal. 'Hoe ontbijten jullie?' (red. Voor een echt Belgisch accent is het van belang dat je de ij lang aanhoudt en deze halverwege vervormt naar het geluid van een schaap) Jasper antwoordt direct: 'Achwel, met een broodje Martino!' In een slecht gesprek neem je al snel het accent van je tegenstander over. 'Maar wat doet ge dan als ge een energiedipje krijgt?'. 'Dan neem ik er gewoon nog een!'. Beseffend dat ze aan ons niet haar nieuwe ontbijtproduct kon slijten, volgde er nog een teleurstellend: 'Ja, dat is ook een keuze', alvorens ze zich afwendde en ons liet genieten van de rest van de dag.

Het is geen dagelijkse kost, maar af en toe heb je dat. Een grootmeester komt naar je toe om te klagen over het toernooi. Over hoe oneerlijk de indeling wel niet was, en dat zijn tegenstanders het allemaal zo makkelijk hadden. Het overkwam Tim. De niet al te fris uitziende GM Epishin, kwam hem, niet een keer, niet twee keer, maar meer keer aan de mouw trekken met dit verhaal. Zo zie je maar dat ook de beste paarden wel eens last hebben van 'pech', en dit dan proberen af te doen aan alles behalve zichzelf. Houd dit in je achterhoofd, de volgende keer dat de stukken over tafel vliegen. Tim is er overigens ongeschonden vanaf gekomen.

Het was natuurlijk superspannend allemaal... Ach je had erbij moeten zijn. Volgend jaar?

Uit de nalatenschap van oud clublid Guurt Bosch hebben wij een flink aantal boeken ontvangen. Hij had een uitgebreide verzameling van schaakboeken. In de boeken zijn vaak aantekeningen door hem gemaakt.

We hebben geen bibliotheek. We willen de boeken uitdelen binnen de vereniging. Als iemand belangstelling heeft voor één of meerdere boeken kan je dat aangeven bij mij. Graag even per mail of app. Dan neem ik de betreffende boeken mee naar de clubavond.

